

**STROKOVNI SVET SDS
ODBOR ZA FINANCE**

**CILJI, OPIS STANJA IN PREDLOGI UKREPOV NA PODROČJU
TRGA DELA, SOCIALNE VARNOSTI, POKOJNIN,
INVALIDOV, DRUŽINE IN MLADIH**

TRG DELA

1. CILJI

1. Povečati zaposlenost mladih in starejših
2. Zmanjšati brezposelnost
3. Uskladiti ponudbo in povpraševanje na trgu dela
4. Zmanjšati stroške dela

2. STANJE NA TRGU DELA

Slovenija ima po podatkih SURS 2.065.879 prebivalcev. Od tega je 928.797 aktivnih in znotraj tega 833.608 delovno aktivnih. Po skoraj desetletju stalnega naraščanja brezposelnosti, ki je vrh doseglo leta 2013, je stanje danes bistveno boljše, vendar pa smo še vedno precej oddaljeni od naravne stopnje brezposelnosti, ki znaša približno 4 %. Marca 2017 je bilo na ZRSZ registriranih 95.189 brezposelnih oseb. Zaskrbljujoče pri tem je, da delež dolgotrajno brezposelnih narašča, še posebej starejših. Stopnja dolgotrajne brezposelnosti se je v zadnjih osmih letih skoraj potrojila.

Za dolgoročni razvoj in stabilnost socialne države je ključnega pomena, vključno z vsemi socialnimi blagajnami, zaposlenost. Struktura zaposlenih kaže, da se je v primerjavi s stanjem pred krizo izrazito zmanjšala zaposlenost v zasebnem sektorju, tako pri pravnih osebah, še posebej pa pri samostojnih podjetnikih. Povečalo se je število zaposlenih v javnem sektorju in število zasebnikov, kar pa ne kaže na večji podjetniški potencial, ampak na večjo pojavnost prekernega zaposlovanja.

Tabela: Zaposleni, primerjava 2008, 2017.

ZAPOSLENI		Število	
		December 2008	Januar 2017
Zaposleni pri pravnih osebah (1+2)		718.060	687.098
	1. Zaposleni v javnem sektorju	155.935	173.016
	2. Zaposleni v zasebnem sektorju	562.125	514.082
Zaposleni pri zasebnikih		72.171	48.715
Zasebniki		56.836	69.469

Vir: lastni preračuni.

Za slovenski trg dela je značilen zelo pozen vstop na trg dela in zgoden izstop. Pri stopnji aktivnosti starejših je Slovenija med vsemi državami članicami EU na zadnjem mestu, pri stopnji delovne aktivnosti starejših pa je za njo le še Grčija. Podpovprečna stopnja delovne aktivnosti mladih je posledica njihove zelo visoke vključenosti v terciarno izobraževanje, ki pa kasneje, ob pomanjkanju ustreznih delovnih izkušenj, zavira prehod iz izobraževanja v zaposlitev.

Posebej v zadnjem času se na trgu dela kaže izrazito neskladje med ponudbo in povpraševanjem. V času krize se izobraževalni sistem ni prilagodil bodočim potrebam trga dela. Pogosto se dogaja, da delodajalci ne najdejo ljudi, ki bi imeli primerno izobrazbo ali usposobljenost, medtem ko med brezposelnimi ostajajo osebe, ki so usposobljene za poklice po katerih na trgu dela ni povpraševanja.

K odpravi anomalij na trgu dela naj bi prispevala tudi Aktivna politika zaposlovanja (APZ). V obdobju 2016-2017 je bilo za APZ namenjenih kar 183 milijonov evrov. Kljub temu je razvidno, da APZ ne dosega načrtanih rezultatov, saj ne uspela rešiti ključne težave, to je dolgotrajna brezposelnost.

Posebej vprašljiva je učinkovitost izvajanja t.i. sheme Jamstvo za mlade. Slovenija je za izvajanje te sheme dobila dobrih 9 mio EUR, kar je najmanj od vseh držav članic EU. Pristojno ministrstvo je vsa sredstva usmerilo v zgolj en program in sicer Prvi izziv, pri čemer se kot največji problem izpostavlja vprašanje trajnosti zaposlitev. V Sloveniji je le ta problematična, saj Zakon o trgu dela onemogoča korektno poročanje zaradi varovanja osebnih podatkov. Prve evalvacije Evropskega Računskega sodišča kažejo, da so rezultati izvajanja sheme ne dosegajo načrtanih ciljev, prav tako pa je vprašljiva stroškovna učinkovitost.

V okviru možnosti koriščenja evropskih sredstev obstajajo tudi številni drugi skladi iz katerih bi bilo možno dobiti sredstva za zaposlovanje in lajšanje posledic brezposelnosti. Med

drugim iz Evropskega globalizacijskega sklada, ki je namenjen ravno temu. Žal Slovenija teh sredstev ni izkoristila, saj (razen v primeru Mure) zanje sploh ni zaposlila.

Rigidna delovnoppravna zakonodaja in visoki stroški dela odvrtaajo delodajalce od zaposlovanja za nedoločen čas. To ima na dolgi rok vea škodljivih posledic. V evropskem prostoru je zrelo spoznanje, da bodo v prihodnosti prevladale atipične oz. drugačne oblike zaposlovanja. Vseživljenjsko izobraževanje bo postalo stalnica. Pomembno pri tem je, da zaposleni kljub različnim vrstam pogodbenega razmerja ohranijo enako socialno varnost in za svoje delo dobijo pošteno plačilo.

Slovenija ima v primerjavi z drugimi državami izrazito visoke stroške dela. Kljub temu se to ne odraža v neto plaah, ki so še vedno nizke. To kaže, da je obdavčitev (upoštevajoa davke in prispevke) previsoka, kar se odraža v slabšem konkurenčnem položaju slovenskih podjetij.

Da je temu tako, kaže tudi naain privabljanje tujih vlagateljev, saj brez znatnih subvencij države za novo zaposlovanje, podjetja niso pripravljena odpreti svoje podružnice v Sloveniji, medtem ko slovenska podjetja selijo svoje sedeže v tujino. S tem se povzroaa tako gospodarska škoda, kot škoda na podroaju zaposlovanja.

3. UKREPI ZA DOSEGANJE CILJEV

1. Sprememba delovnoppravne zakonodaje v smeri zagotavljanja enakih pravic zaposlenih v različnih oblikah delovnega razmerja.
2. Zmanjšanje stroškov dela (omejitev prispevkov za določene skupine).
3. Sprememba APZ z večjim poudarkom na subvencioniranju zaposlovanja ranljivih skupin (mladi, starejši) ter preglednejšim nadzorom učinkovitosti po konaanju programov.
4. Sprememba APZ z večjim poudarkom na reševanju problema dolgotrajno brezposelnih.
5. Sprememba sistema izobraževanja z namenom doseganja večje usklajenosti med ponudbo in povpraševanjem na trgu dela. (Štipendiranje deficitarnih poklicev, omejitve vpisa).
6. Spodbujanje vseživljenjskega učenja in mentorskih shem.

SOCIALNO VARSTVO

1. CILJI

1. Zmanjšati stopnjo tveganja revščine
2. Oblikovati pregleden in pravičen sistem socialne zaščite
3. Povečati učinkovitost izvajanja socialnovarstvenih storitev

2. STANJE NA PODROČJU SOCIALNEGA VARSTVA

Osnovna naloga države na področju socialnega varstva je omogočiti socialno varnost in socialno vključenost ter ustvariti pogoje, v katerih posamezniki lahko ustvarjalno sodelujejo in uresničujejo svoje razvojne potenciale. Za uresničevanje teh nalog država v sodelovanju z lokalnimi skupnostmi vzpostavi mrežo izvajalcev socialnovarstvenih storitev, oblikuje programe in zagotovi sredstva.

Podlaga za razvoj socialnega varstva je Resolucija o nacionalnem programu socialnega varstva, za katero pa Inštitut za socialno varstvo ugotavlja, da se ne uresničuje. V resoluciji je med drugimi zadano, kot eden izmed treh ciljev, tudi zmanjšanje revščine. Stopnja tveganja revščine je eden izmed osnovnih pokazateljev stanja v državi. V letu 2015 (1) je znašala 14,3 %. Pod pragom tveganja revščine je živelo 287.000 ljudi.² Stopnja tveganja socialne izključenosti je znašala 19,2 %. Tveganju socialne izključenosti je bilo izpostavljenih približno 385.000 oseb.

---

¹ Zadnji znani podatek je iz julija 2016.

² Prag tveganja revščine za enočlansko gospodinjstvo je znašal 617 evrov na odraslo osebo na mesec, za dvočlansko gospodinjstvo brez otrok 925 evrov na mesec in za štiričlansko družino, sestavljeno iz dveh odraslih in dveh otrok, mlajših od 14 let 1295 evrov na mesec.

Tabela: Izdatki za socialno zaščito po področjih v Sloveniji in EU v % BDP.

PODROČJA	EU	Slovenija
Bolezen in zdravstvena nega	8,4	7,9
Družina in otroci	2,2	2,1
Brezposelnost	1,5	0,7
Starost	11,5	9,9
Invalidnost	2,1	1,6
Nastanitev	0,6	0
Druge oblike socialne izključenosti	0,4	0,6
Smrt hranitelja	1,6	1,6
Stroški (administrativni, upravni in drugi)	1,1	0,5
Skupaj izdatki	29,5	24,9

Vir: Eurostat; podatki so za leto 2012, novejši niso na voljo.

Izdatki za socialno zaščito pomembno zmanjšujejo stopnjo tveganja revščine, omogočajo večjo socialno vključenost in izboljšujejo kakovost življenja. Slovenija za transfere posameznikom in gospodinjstvom³ letno nameni skoraj 1,2 milijarde evrov. V ta znesek niso vključene tekoče in dodatne obveznosti za pokojnine. Zaradi razpršenosti in pomanjkljivosti podatkov ni mogoče natančno ugotoviti, koliko sredstev država nameni za posamezno vrsto socialnih transferov.

Število prejemnikov denarne socialne pomoči se je v zadnjih letih izrazito povečalo. Programi socialne aktivacije niso zaživel. Povsem zgrešeni so bili nekateri ukrepi, ki so namenjeni kategorijam ljudi z najvišjim tveganjem revščine, kot npr. odpis dolgov.

Prej omenjena resolucija predvideva tudi izboljšanje dostopnosti socialnih storitev ter povečanje števila uporabnikov skupnostnih oblik socialnega varstva na račun zmanjšanja števila uporabnikov institucionalnih oblik. Tudi ta cilj ni dosežen, saj niso vzpostavljeni osnovni temelji. Za to je potrebna reorganizacija socialne mreže, predvsem centrov za socialno delo in odločitev o načinu zagotavljanja dolgotrajne oskrbe. V tem trenutku poteka prisilna reorganizacija centrov za socialno delo, brez ustreznih strokovnih podlag in ob nasprotovanju zainteresirane javnosti.

Pri uresničevanju poslanstva vzdrževanja socialne države pristojno ministrstvo MDDSZ⁴ sodeluje s številnimi zunanji deležniki, ki izvajajo različne programe. V letu 2015, za

³ *Transferi nezaposlenim, družinski prejemki in starševska nadomestila, transferi za zagotavljanje socialne varnosti, transferi vojnim invalidom, veteranom in žrtvam vojnega nasilja, štipendije, drugo.*

⁴ *Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve.*

katerega so na voljo zadnji podatki, je bilo sofinanciranih 169 programov socialnega varstva⁵.

Pristojno ministrstvo želi v sklopu reorganizacije CSD predstaviti tudi poenostavitev sistema pridobivanja socialnih transferov, ki zajema informativni izračun. Glede na to, da se podatki črpajo iz več kot 40.-ih baz, poleg tega pa se neprestano spreminjajo, bo zelo težko zagotoviti pravilno delovanje sistema. Prav tako ta način ne bo prinesel večje preglednosti. Za sprejemanje pravih ukrepov in politike mora imeti država na voljo prave podatke, prav tako se mora posameznik zavedati, da uživa sadove socialne države. Zato mora biti vzpostavljen sistem, kjer bo jasno razvidno in pregledno koliko sredstev v denarju ali v naravi prejme posameznik ali družina od države, neposredno ali posredno od lokalnih skupnosti in drugih subjektov.

3. UKREPI ZA DOSEGANJE CILJEV

1. Reorganizacija institucij socialnega varstva s poudarkom na administrativni razbremenitvi.
2. Analiza učinkovitosti DSP in drugih prejemkov z vidika socialne aktivacije prebivalstva in prilagoditev.
3. Preverjanje socialnovarstvenih programov in učinkovitosti njihovega izvajanja z namenom večje podpore tistim, ki dosegajo dobre rezultate.
4. Ponastavitev sistema dodeljevanja socialnih transferov.
5. Vzpostavitev večje preglednosti dodeljenih socialnih transferov.

---

⁵ vir: Inštitut za socialno varstvo RS.

INVALIDI

1. CILJI

1. Večja dostopnost
2. Več možnosti zaposlovanja
3. Zagotavljanje socialnega varstva in socialne vključenosti
4. Ozaveščanje javnosti

2.1. STANJE NA PODROČJU INVALIDSKEGA SISTEMA

Slovenija ima v primerjavi z drugimi državami razmeroma dobro urejeno področje invalidov. Med prvimi državami na svetu je ratificirala tudi konvencijo o pravicah invalidov. Sprejeta je ustrezna zakonodaja, med drugim Zakon o izenačevanju možnosti invalidov (ZIMI), ki predstavlja temeljno podlago za enakopravno življenje invalidov v družbi. Na podlagi ZIMI je bil sprejet Akcijski program za invalide za obdobje 2014 – 2021, ki vsebuje tudi najpomembnejše cilje. S poročili enkrat letno spremljajo uresničevanje posameznih ciljev.

Težava, ki je bila najbolj izpostavljena je dostopnost, ki še vedno ni v celoti zagotovljena. Problematici so dostopi do kulturnih ustanov ter zagotavljanje dostopa do posebne opreme za invalide in druge uporabnike s posebnimi potrebami. Prav tako ni zagotovljena dostopnost do volišč in pa dostopnost do elektronskih medijev. Na področju visokošolskega izobraževanja so v zadnjih letih študentom s posebnimi potrebami omogočili ustrezne prilagoditve študijskega procesa in študijskega okolja.

Na področju visokošolskega izobraževanja so v zadnjih letih študentom s posebnimi potrebami omogočili ustrezne prilagoditve študijskega procesa in študijskega okolja.

Na področje dela in zaposlovanja so bile izvedene številne aktivnosti, predvsem na področje zaposlitvene rehabilitacije in socialne vključenosti. ZRSZ opozarja na premajhno število rehabilitacijskih svetovalcev, predolge čakalne dobe za vključitev v storitve zaposlitvene rehabilitacije in potrebo po širitvi mreže delodajalcev, ki bi omogočali usposabljanje brezposelnih invalidov.

Na področju finančno-socialne varnosti v letu 2015 NSIOS izpostavlja problem tveganja revščina, ki postaja vse bolj razširjena tudi med invalidi. Finančno-socialna varnost, ki jo zagotavlja država ali lokalna skupnost, je še vedno neenakopravno zagotovljena osebam, ki so vključene v institucije, v primerjavi z osebami, ki živijo v družini ali samostojno.

Na področju športa in prostega časa se je v letu 2015 statusno izenačevanje športnikov invalidov z drugimi športniki kazalo na področju kategorizacije športnikov, zaposlovanja, štipendij in finančnih spodbud. Potekale so tudi številne druge aktivnosti, ki so spodbujale športno udejstvovanje invalidov.

2.2. KVOTNI SISTEM

Za spodbujanje zaposlovanja invalidov ima Slovenija vzpostavljen tudi kvotni sistem. Delodajalci so, glede na postavljena merila dolžni zaposliti invalidno osebo, v kolikor pa je ne zaposlijo so dolžni plačati ustrezno nadomestilo. Zaradi neažurnosti institucije, ki spremlja delovanje kvotnega sistema (Sklad štipendije, razvoj kadrov, preživnine in invalide) ni mogoče oceniti učinkovitosti sistema. Iz razpoložljivih podatkov pa izhaja, da je prispevek delodajalcev večji od potrebnih sredstev.

Eno izmed področij, kjer bi bilo potrebno narediti natančno analizo in spremeniti obstoječ sistem je delovanje invalidskih podjetij. Iz informacij, ki se pojavljajo v javnosti izhaja, da obstaja velika verjetnost, da številna invalidska podjetja zlorabljajo subvencije in ugodnosti, ki jih nudi država za zaposlovanje invalidov.

3. UKREPI ZA DOSEGANJE CILJEV

1. Pregled in načrt odprave arhitekturnih ovir za invalide.
2. Večji nadzor in preprečevanje zlorab pri delovanju invalidskih podjetij.
3. Proučitev možnosti za zmanjšanje obveznosti delodajalcev v kvotnem sistemu.
4. Analiza položaja delovnih invalidov in sprejem ukrepov za izboljšanja njihovega položaja.
5. Upoštevanje brezposelnih invalidov pri vodenju skupne evidence brezposelnih in povečanje učinkovitosti programov, ki so namenjeni prilagajanju delovnih mest invalidom in iskanje novih zaposlitvenih možnosti.

POKOJNINSKI SISTEM IN DOLGOTRAJNA OSKRBA

2. CILJI

1. Zagotoviti dostojne pokojnine
2. Zagotoviti stabilen in vzdržen pokojninski sistem
3. Zagotoviti učinkovit sistem dolgotrajne oskrbe

2.1. STANJE NA PODROČJU POKOJNINSKEGA SISTEMA

Sedanji pokojninski sistem s težavo zagotavlja pokojnine čedalje večjemu številu upravičencev. Slovenija ima z vidika staranja prebivalstva enega izmed najbolj neugodnih trendov v celotni EU zato lahko pričakujemo, da se bo potreba po spremembah v naslednjih letih le še povečala. Pokojninski sistem, ki je uspešno deloval v časih, ko je bilo razmerje med zaposlenimi in upokojeanci 1:7 v prid zaposlenim, v spremenjenih razmerah, ko znaša razmerje le še 1:1,37 ne zmore več učinkovito delovati. Konec leta 2016 je bilo v Sloveniji 615.151 upokojeencev, od tega 437.728 starostnih, Povprečna mesečna neto starostna pokojnina je znašala 612,64 evra (609,50 evra v letu 2015) Razmerje med povprečno neto starostno pokojnino in povprečno neto plačo se je v letu 2016 znižalo na 59,5 odstotka (lani 60,2 odstotka).

Pokojninska reforma, ki je začela učinkovati v začetku leta 2013, je za slabo desetletje podaljšala vzdržnost sistema, vendar bo treba pokojninski sistem v najkrajšem času ponovno prilagoditi novo nastalim razmeram.

Tabela: Število upokojeencev po letih.

ŠTEVILO UŽIVALCEV POKOJNIN IZ OBVEZNEGA ZAVAROVANJA, DECEMBER 2007-2016							
LETO	STAROSTNI	INVALIDSKI	DRUŽINSKI IN VDOVSKI SKUPAJ			DELNI	SKUPAJ
			SKUPAJ	DRUŽINSKI	VDOVSKI		
1	2	3	4=5+6	5	6	7	8 = 2+3+4+7
2007	337.355	93.999	91.559	64.179	27.380	184	523.097
2008	348.054	92.954	91.624	61.261	30.363	226	532.858
2009	361.011	91.568	92.194	58.445	33.749	246	545.019
2010	376.374	90.641	92.927	55.893	37.034	291	560.233
2011	392.876	89.954	93.536	53.232	40.304	364	576.730
2012	411.290	89.016	95.825	52.643	43.182	433	596.564
2013	422.503	88.006	95.603	51.926	43.677	547	606.659
2014	429.509	86.699	94.229	46.359	47.870	738	611.175
2015	434.498	85.057	93.162	43.562	49.600	841	613.558
2016	437.728	83.364	92.026	40.797	51.229	2.033	615.151

vir: ZPIZ.

2.2. STANJE NA PODROČJU DOLGOTRAJNE OSKRBE

Splošno sprejeto je, da uporabniki dolgotrajne oskrbe dajejo prednost oskrbi na domu ali v bivalnem okolju pred institucionalno oskrbo. Vse države članice EU imajo urejen sistem dolgotrajne oskrbe, vendar se po vsebini in načinu financiranja med seboj razlikujejo. Obstajajo številne dobre prakse, ki bi jih lahko prenesli v slovenski sistem.

Pri dolgotrajni oskrbi gre za mešanico storitev, katerih bistvena značilnost je, da pomagajo različnim skupinam ljudi, predvsem pa starejšim, opravljati osnovne življenjske potrebe v njihovem domačem okolju.

Slovenija kot edina članica EU tega področja nima sistemsko urejenega, na kar je tudi vsako leto znova opozorjena. Nezmožnost politične odločitve o tem pomembnem področju, povzroča veliko socialno škodo vsem pomoči potrebnim. Dejstvo je, da bo za financiranje dolgotrajne oskrbe potrebno zagotoviti dodatna finančna sredstva.

2.3. DEMOGRAFSKI SKLAD

Za zagotavljanje finančne vzdržnosti pokojninskega sistema, sedanji sistem financiranja, ki temelji na plačevanju prispevkov delovno aktivnih, ne bo zadostoval. Ljudje bodo morali tudi sami skrbeti za svojo varnost v starosti. Prvi pogoj za to je, da imajo prihodke, ki takšno varčevanje sploh omogočajo. V Sloveniji je relativno malo zavarovanj za starost. Nesprejemljivo je, da več poudarka namenjamo zavarovanju avtomobilov in nepremičnin, kot zavarovanju za lastno prihodnost.

Ustanovitev demografskega sklada je bila predvidena že veljavnim zakonov iz leta 2012, vendar nobena od vlad, ki so v zadnjih letih vodile Slovenijo ni bila sposobna izvesti preoblikovanja KAD v demografski sklad. Demografski sklad ni edina, je pa ena izmed dopolnilnih rešitev za vzdrževanje stabilnosti pokojninskega sistema.

3. UKREPI ZA DOSEGANJE CILJEV

1. Takojšnje nadaljevanje javnih razprav in socialnega dialoga o prihodnosti pokojninskega sistema na podlagi Bele knjige o pokojninski reformi.
2. Sprememba veljavnega zakona v smeri izenačevanja višine prispevkov od posameznih prejemkov.
3. Sprememba veljavnega zakona v smeri večje preglednosti in prenos pravic, ki nimajo narave pokojnine v posebne zakone.
4. Sprememba veljavnega zakona tako, da omogoča tudi osebam, ki so že prejemniki pokojnin, da še naprej delajo pod pogojem, da od prejemkov plačujejo ustrezne davke in prispevke.
5. Preoblikovanje KAD v demografski sklad.
6. Sistemska ureditev dolgotrajne oskrbe s sprejemom zakona in podzakonskih predpisov.

DRUŽINA

1. CILJI

1. Spodbujati ustvarjanje družin in rojstvo otrok
2. Spodbujati odločanje za zakonsko zvezo
3. Doseči ravnovesje med poklicnim in družinskim življenjem

2. STANJE NA PODROČJU DRUŽINE

Družina je temeljna celica vsake družbe, saj je njen prvotni namen osnovanje družine. Prav zato je pomembno, da mlade spodbudimo k snovanju zakonske zveze in osnovanju družine. S primernimi ukrepi je potrebno doseči izboljšanje kakovosti življenja družin; izboljšati pogoje za oblikovanje, varnost družine ter njen razvoj.

V preteklih nekaj letih, se je povečalo število družin zakoncev brez otrok. Povišala se je tudi povprečna starost matere ob rojstvu prvega otroka. Po podatkih SURS je bila povprečna starost matere ob rojstvu prvega otroka 29,3 let, kar je več kot 4 leta več kot leta 1995. Očetje so v povprečju skoraj tri leta starejši od mater svojih otrok.

Eden izmed glavnih razlogov za trenutno stanje družin so spremenjene gospodarske in družbene razmere, med katerimi še posebej izpostavljamo skrb za ekonomsko preživetje in spremembe na področju zaposlenosti moških in žensk. Zaradi demografskih sprememb in izzivov, ki jih prinaša staranje prebivalstva, je vitalnega pomena, da s posebnimi ukrepi spodbujamo odločanje za zakonsko zvezo, ustvarjanje družin in rojstvo otrok.

Tabela 1: Tipi družin v Sloveniji.

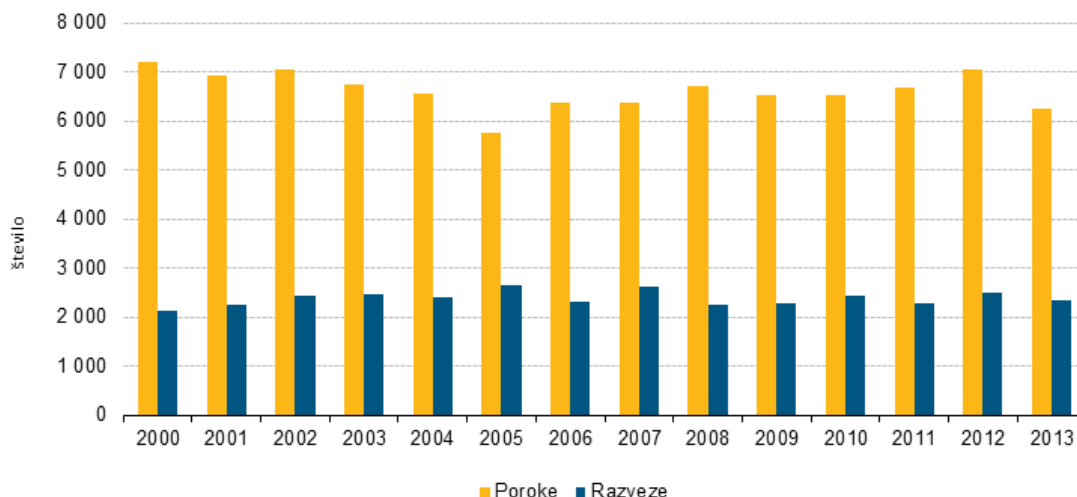
	Družine	Brez otrok	1 otrok	2 otroka	3 otroci	4 otroci	5 otrok	6+ otrok
Družine - skupaj	576177	146884	235113	156627	30959	4989	1134	471
Zakonski par brez otrok	131245	131245	/	/	/	/	/	/
Zakonski par z otroki	224290	/	104211	93583	21629	3697	834	336
Mati z otroki	116295	/	80481	30501	4496	631	146	40
Oče z otroki	26844	/	19791	6112	792	112	27	10
Zunajzakonska partnerja brez otrok	15575	15575	/	/	/	/	/	/
Zunajzakonska partnerja z otroki	61847	/	30616	26428	4042	549	127	85
Istospolna partnerska skupnost brez otrok	64	64	/	/	/	/	/	/
Istospolna partnerska skupnost z otroki	17	/	14	3	0	0	0	0
Družine v Sloveniji, glede na število otrok								
Vir: SURS								

Število rojstev v Sloveniji od osamosvojitve sicer niha, v lanskem letu je bilo zabeleženih 19.798 rojstev, kar je sicer nekaj manj kot leta 2015, a še vedno več, kot, na primer, pred desetimi leti. V zadnjih desetih letih je bilo najbolj rodno leto 2011, ko se je v Sloveniji rodilo 21.538 otrok.

Slovenske družine imajo povprečno 1,16 otroka, če upoštevamo le družine z otroki (tri od štirih družin), pa 1,56 otroka. Največ, kar 53% družin, so družine z enim otrokom, družin z dvema otrokoma je 36%. Izjemno redke so velike družine, družin z 8 ali več otroki je v Sloveniji le 78. V Sloveniji bi bilo zato s posebnimi spodbujevalnimi politikami potrebno povečati odstotek družin, ki se odloči za drugega otroka.

V letu 2015 je bila prvič izpeljan tudi popis družin istospolnih partnerjev. Teh je bilo 81, od tega 64 brez otrok in 17 z otroki.

Tabela: Zakonske zveze in razveze.

Število sklenitev zakonskih zvez se je v zadnjih desetih letih povečalo, vendar pa je ta številka še vedno občutno nižja, če primerjavo razširimo na zadnjih 60 let. Največ zakonskih zvez je bilo, na primer, sklenjenih v letu 1972, ko se je poročilo kar 15.792 partnerjev.

Pomembno je, da odločanje za zakonsko zvezo spodbujamo in ohranjamo njen osnovni namen - to je osnivanje družine. Ob pojavnosti atipičnih oblik zaposlovanja in razmeroma visokemu deležu brezposelnosti, je usklajevanje med poklicnim in družinskim življenjem mnogokrat težavno. Prav zato moramo zagotoviti in spodbujati različne oblike fleksibilnosti na delovnem mestu.

Slovenska demokratska stranka se je zavezala, da bo skrb za družino in spodbujanje družinskega življenja postavila visoko na prioriteto lestvico. Ukrepi na drugih področjih bodo zato vedno preverjeni z vidika vpliva na družino. V okviru danih zmožnosti vplivanja države na družinsko življenje bomo naredili vse, da bo družina ostala osrednja celica našega bivanja.

3. UKREPI ZA DOSEGANJE CILJEV

1. Zagotoviti finančne spodbude oziroma dodatek k plači v primeru sklenitve zakonske zveze in novorojenega otroka.
2. Zagotoviti davčne olajšave za mlade družine v primeru nakupa prve nepremičnine.

3. Zagotoviti finančno pomoč kot obliko socialne preventive pri enostarševskih družinah.
4. Zagotoviti dostopnost nege otrok in povečati število pediatrov.
5. Povečati število ustanov s koncesijo, ki ponujajo varstvo otrok.
6. Zagotavljati dostopnost medicinske pomoči za reševanje težav pri ustvarjanju družine.
7. Povečati fleksibilne oblike zaposlovanja za lažje usklajevanje poklicnega in družinskega življenja.

MLADI

1. CILJI

1. Zagotoviti finančne spodbude za mlade, da v Sloveniji prepoznajo možnost razvoja
2. Preprečiti beg možganov
3. Reforma izobraževalnega sistema
4. Harmonizacija izobraževalnega sistema za študente, ki so študirali v tujini
5. Povečati zaposlenost mladih

2. STANJE MED MLADIMI

Število mladih v Sloveniji upada, po podatkih raziskave Urada za mladino, je bilo samo med letoma 2000 in 2010 je kar 11% manj mladih, pričakuje pa se, da se bo ta številka še podvojila. Zato se moramo zavzemati za to, da mladi v Sloveniji prepoznajo možnost razvoja svojega potenciala in z ustreznimi ukrepi preprečimo beg možganov. Mladi se za odhod v tujino odločijo zato, ker v Sloveniji ne najdejo primerne zaposlitve (ali sploh nobene), pa tudi zato, ker jim Slovenija ne ponuja več možnosti za nadaljnji razvoj.

Mladi pogosto s svojo situacijo niso zadovoljni, menijo da se njihov glas ne upošteva v odločitvah, ki so sprejete. Poleg aktivnega vzpodbujanja mladih, da se odločijo za družino, pa moramo poskrbeti tudi za lažji prehod v samostojno in finančno neodvisno življenje.

Mladi v Sloveniji se tekom svojega prehoda v odraslost, oziroma tako imenovanega procesa individualizacije, soočijo s številnimi problemi. Prehodi na trg dela so vedno bolj dolgotrajni in nepredvidljivi, tudi sam trg dela postaja vedno bolj fleksibilen, zaposlitve so vedno bolj atipične. Da bi ugodili novim oblikam zaposlovanja, ki postajajo realnost tako v Evropi, kot

tudi v Sloveniji moramo sprejeti številne ukrepe, ki bodo celostno reševale brezizhoden položaj mladih - gospodarski razcvet, reforma šolstva, dostopnost kreditov ipd.

Šolski sistem v Sloveniji mladih ne pripravi na situacijo, s katero se morajo soočiti po zaključku, saj delodajalci od mladih zahtevajo vedno več izkušenj in praktičnega znanja. Slovenski šolski sistem je premalo zasnovan na pridobivanju praktičnih izkušenj. Dober primer prakse je zagotovo Avstrija, kjer je usposabljanje in pridobivanje veščin tesno povezano z izobraževalnim sistemom.

Ogromno je tudi mladih, ki se odločijo študirati v tujini, vendar se zaradi zapletenih birokratskih postopkov priznavanja kompetenc v Sloveniji, ne vrnejo.

Povečan je tudi odstotek mladih, ki stanuje doma, saj zaradi dragih stanovanj, nezmožnostjo pridobitve kredita, nakup stanovanja postaja skorajda nedosegljiv. To ovira tako proces individualizacije kakor tudi ustvarjanja družine.

3. UKREPI ZA DOSEGANJE CILJEV

1. Prestrukturiranje slovenskega šolskega sistema in uvedba dualnega sistema izobraževanja z namenom lažjega prehoda na trg dela.
2. Uvedba vavčerskega sistema kot pravičen in spodbuden način sodelovanja v izobraževalnem procesu.
3. Omejitev vpisa na fakultetah po katerih ni povpraševanja, dodatne štipendije za smeri po katerih je povpraševanje na trgu dela.
4. Natančen pregled aktivnih politik zaposlovanja za mlade in opustitev tistih programov, ki ne prinašajo rezultatov.
5. Enkratna subvencija ob nakupu prve nepremičnine z namenom spodbujanja prehoda od doma in ustvarjanja samostojnega življenja.
6. Priznavanje znanja pridobljenega v tujini.
7. Subvencija mladim pri opravljanju vozniškega dovoljenja.
8. Uvedba Ministrstva za mlade in šport.